

Marcel: "Jij zit voor tachtig procent in de shit!"

Achter de schermen bij de Afrikaanse olifanten in Safaripark Beekse Bergen.

De komende GirafPas Ledendag is in Safaripark Beekse Bergen. Presentator Marcel Kuijer neemt alvast een kijkje. Achter de schermen wel te verstaan. Samen met diervorzorger Rolf Veenhuizen gaat hij naar de Afrikaanse olifanten en hij mag zelfs helpen bij de training.

De verzorger

Rolf Veenhuizen werkt nu ruim negen jaar als diervorzorger bij Safaripark Beekse Bergen. "In het begin worden alle diervorzorgers allround ingezet in het safaripark. Later kun je een vaste afdeling krijgen. Eigenlijk heb ik niet echt een voorkeur voor één diersoort. Wel wist ik als kind al dat ik in een dierentuin wilde werken. Toen ik vijf jaar was, had ik plattegronden van dierentuinen op mijn kamer hangen. Vandaar dat ik de opleiding diervorzorging op het Groenhorst College in Barneveld heb gevolgd. Met dieren in een dierentuin werken is machtig mooi, altijd afwisselend en altijd oppassen. Ik werk nu al een tijd op de afdeling olifanten, giraffen, zebra's, bavianen en sabelantilopen."

Met de safari-jeep rijden we direct 'off road' naar het olifantenverblijf. Rolf steekt van wal: "Onze bul (mannetjes-olifant – red.) heet Calimero en de zes dames (koeien – red.) heten Erna, Shiba, Linda, Carla, Olga en Dzomba. Olifantenkoe Dzomba is in september nieuw bij ons gekomen uit de dierentuin in Duisburg. We hopen dat ze uiteindelijk een jong zal krijgen."

Inmiddels staan Marcel en Rolf aan de achterzijde van het buitenverblijf van de olifanten. Publiek mag hier niet komen, vandaar dat een aantal nieuwsgierige olifanten komt kijken.

Marcel: "Er lopen bavianen bij de olifanten... Dat gaat dus goed samen. Met welk dier heeft een olifant het moeilijk?"
Rolf: "In het wild kunnen Afrikaanse olifanten nog wel eens worden aangevallen door een hongerige leeuw, maar eigenlijk vormt alleen de mens een bedreiging voor ze. Zowel vanwege de stroperij als door de beperking in leefruimte. Onze olifanten komen allemaal uit Zimbabwe en hebben de vrije natuur gekend. De vijf olifantenkoeien leefden in het wild, maar in een te klein gebied."

Als er te veel olifanten zijn, is dat schadelijk voor een gebied. Daarom is in een aantal gebieden besloten om groepen olifanten af te schieten. Jonge olifanten konden gespaard blijven, omdat die zich gemakkelijker kunnen aanpassen. Ze zijn ondergebracht in verschillende dierentuinen."

Marcel: "Dat klinkt niet echt leuk, maar het is dus wild-behoud. En Calimero, waar komt hij vandaan? En waarom die naam voor een reuzenolifant?"

Rolf: "Calimero is nu de grootste olifant in een dierentuin in Europa, maar hij is als babyolifant in de dierentuin in Rome gekomen. In Italië was er een stripolifantje dat Calimero heette. Wij hebben deze bul uit de dierentuin in Bazel overgenomen in de hoop dat hij kalveren gaat voortbrengen."

Olifanten Erna en Shiba dralen voor het hek. Krijgen zij eten van verzorger Rolf, of wat komt hij doen?

Rolf: "Alle olifanten zijn verschillend. Ze hebben een eigen karakter. Deze twee zijn nieuwsgierig en ze herkennen mij. Zelfs als ik in mijn vrijetijdskleding kom weten ze dat ik het ben."

Marcel: "Ze herkennen je dus blijkbaar niet aan de kleur van je werkkleding. Zien olifanten sowieso kleur?"
Rolf: "Olifanten zien per definitie niet goed. Ze hebben kleine ogen. Wel ruiken en horen ze goed. Hun slurf kunnen ze alle kanten op sturen, zodat ze alles ruiken. Daarnaast hebben ze grote oren waar ze heel goed mee horen. Ze communiceren met elkaar op een andere frequentie. Met verschillende geluiden kunnen ze elkaar begroeten of waarschuwen. Over grote afstanden, tot wel tien kilometer. Uit een onderzoek blijkt dat olifanten ook via hun voetzolen de waarschuwing van andere olifanten voelen."

Marcel: "Hoe ziet eigenlijk jouw werkdag eruit?"
Rolf: "Mijn dag start om negen uur en ik ruim zo'n tachtig procent van de dag mest op."

Marcel lacht: "Jij zit dus voor tachtig procent in de shit! Je ruikt er niet naar..."

Rolf: "De uitwerpselen van olifanten stinken ook niet zo. Roofdierenmest stinkt wel, vind ik. Per dag schep ik samen met mijn collega's zo'n tweeduizend kilo mest weg, bij alle dieren die we verzorgen."

Fotografie: Edmonde van Laar. Auteur: Marije Smit

Marcel: "Hoe groot zijn die hopen?" (hij wijst met zijn handen ongeveer twintig centimeter aan)
 Rolf: "Groter! En een olifant poept zo'n zestien keer per dag... Olifanten verteren slecht. Ze eten in het wild zo'n twintig uur per dag. Ze verteren nog geen vijftig procent van het eten."

Marcel kijkt hoe een bavian een hoop olifantenpoep uit elkaar trekt.
 Rolf: "De bavianen eten de restanten van bijvoorbeeld appels uit de uitwerpselen. Zij ruimen de poep als het ware op. Al moet ik dan natuurlijk wel weer extra bavianenmest scheppen..."
 Marcel: "Behalve mestruimen, wat doe je de overige twintig procent?"
 Rolf: "Voeren, trainen en controleren. Olifanten eten en spelen met takken van berk, wilg of eik en hooi, soms aangevuld met voer, appels en brood. Per olifant zo'n honderd kilo per dag. Het hooi doen wij in hooikasten, zodat de olifanten zelf nog een beetje moeten werken voor hun eten. Verder krijgen ze honderd liter water per dag. Ze nemen per keer zo'n tien liter water in hun slurf en dat spuiten ze dan in hun bek. Tijdens de voederpresentatie van de olifanten vertellen diervverzorgers dit ook aan het publiek."

Marcel: "Calimero zie ik hier niet lopen, waar is hij?"
 Rolf: "De bul staat apart. Hij is redelijk onvoorspelbaar. Bijna nergens zal een diervverzorgers bij de bul de stal in stappen. Wij gaan bij geen enkele olifant het verblijf in. Het zijn en blijven wilde dieren. Vandaar ook dat Calimero hier achter een extra, met stroom beveiligde omheining staat."

Marcel en Rolf lopen naar Calimero's buitenverblijf, waar je van boven af op de bul kijkt. Dzomba loopt bij hem.
 Rolf: "Calimero komt nooit op de vlakte van de olifantenkoeien. Zij komen bij hem op bezoek, hopelijk voor een paring. Helaas zijn vijf van onze dames allemaal al op leeftijd, boven de twintig jaar. Rond hun tiende zijn ze voor het eerst vruchtbaar. Bovendien heb je niet zo vaak kans, want de cyclus van een olifantenkoe is twaalf tot zestien weken. Dzomba is vijftien jaar, dus onze hoop is op haar gevestigd. Calimero en Dzomba zitten nu in hetzelfde verblijf."
 Marcel: "Met alle respect, maar is hij niet veel te zwaar voor haar?"
 Rolf: "Een bul is soms tweemaal zo groot als een koe. Cali weegt ongeveer 6500 kilo, Dzomba 2500. Tijdens de dekking gaat de bul op zijn achterpoten staan en draagt zo zelf de grootste last. Binnen een paar dagen gaat de bul een aantal keer (per dag) aan het werk... Hij test overigens zelf de cyclus van het vrouwtje door haar geur op te snuiven. Ze weten zelf wanneer het tijd is, zeg maar. Vandaar dat we ze dan zo'n drie dagen dag en nacht bij elkaar laten."

Marcel: "Zo van boven af zie je niet dat dit de grootste olifant van Europa is."
 Rolf: "Loop dan even mee naar beneden, dan kijken we aan de zijkant."
 Hij opent het hek met 'verboden toegang' en Rolf roept "Cali, come on". Calimero loopt naar Rolf en Marcel en snuffelt wat aan de grond.
 Rolf: "Let op, want hij reikt ver met zijn slurf. Cali wil ook nog wel eens wat zand naar je toe spuiten. Of een stok gooien. Het is een goedzak, maar ik vertrouw hem voor geen meter."

Marcel: "Slaapt hij 's nachts buiten?"
 Rolf: "Kom, we lopen naar de speciaal voor hem gebouwde stal. Zijn verblijf heeft 35 centimeter dikke muren van gewapend beton." Rolf opent ondertussen een deur met 'streng verboden toegang'. Op dat moment komt Olga binnen en start direct aan haar maaltje gedroogde maïsbladeren en takken.

Marcel: "Ik zie vijf hokken met dikke tralies. Heeft iedere olifant z'n eigen hok en hoe weten ze dat?"
 Rolf: "Binnen de groep is een rangorde. De laagste in rang, Olga, komt als laatste binnen via de poort en de kleine sluis. Je opent pas een deur als ze in de goede volgorde staan. Zo houd je alles onder controle. Ze hebben ieder een eigen verblijf en daar slapen ze ook. In de zomer mogen ze buiten slapen, in het zand."
 Marcel: "Bij ieder verblijf liggen takken klaar, maar bij twee ligt er alleen wat voer."
 Rolf: "Klopt, die twee gaan we zo trainen. Zowel in de ochtend als middag trainen we de olifanten, als er tijd is en als er voldoende - meer dan vier - verzorgers zijn. Olifanten steken dan hun poot, slurf of oor door de tralies heen. Help je een handje mee?"
 Marcel: "Graag! Wat kan ik doen? Deze appels meenemen?"

Rolf: "We belonen de olifanten met appels, bananen of brood. Straf krijgen ze nooit. We zijn vijf jaar geleden gestart met de training, zodat de olifanten gewend zijn aan aanraking en aanwijzingen. Nu kunnen we op commando bloed afnemen of een pedicure geven. Met een 'target' (stok - red.) wijzen we aan wat de olifant moet doen."

Shiba, de bazin, moet nu bijvoorbeeld 'down', zodat we haar kunnen natspuiten met warm water. Zo wordt ze niet alleen schoon, maar kunnen we haar ook onderzoeken."

Marcel pakt de waterslang over van een verzorger: "Kijk, ze voelt dat ik het anders doe. Ze trekt haar poot even terug." Ondertussen schrobt de verzorger de poot en de tenen.
 Marcel: "Is dat eelt, onder de poot?"
 Rolf: "Inderdaad. Soms moeten we een laagje afsnijden. Nu oefenen we alleen met een borstel, zodat ze er aan went en het toestaat bij de echte behandeling." Als beloning krijgt Shiba stukjes brood en bananen gevoerd. Ondertussen wijst de verzorger met de 'target' naar het oor en presenteert Shiba haar oor, zodat het met water kan worden bespoten. Marcel mag haar een paar appels geven als beloning.

Dan is het tijd voor de binnenkomst van Calimero, in de naastgelegen ruimte. Twee geconcentreerde verzorgers openen de deur en Marcel staat met zijn telefoon in de aanslag om een filmpje te maken. "Ik hoor hem aankomen!", zegt hij. Waarop Rolf hem verbetert: "Dat is juist het gevaarlijke aan wilde olifanten, je hoort ze op zand niet aankomen omdat hun poten veerkrachtig zijn." Het geluid blijkt de deur te zijn en niet veel later loopt Calimero op een drafje naar binnen. Imposant.
 Marcel: "Wat een joekel, van zo dichtbij. Nu ik dit zo zie, besef ik des te meer hoeveel respect je voor wilde dieren moet hebben. Altijd oppassen! Dat zou je haast vergeten, als je olifanten in het circus ziet of op ze mag rijden in Azië. Wat een imposante beesten!"

